

ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ÎN FAȚA PROVOCĂRILOR GLOBALE

Maria BULGARU

Factorii sociali și politici ai globalizării, precum și problemele calității profesionale orientează asistența socială spre o paradigmă nouă în domeniul educației și practicii, ce impune necesitatea creșterii competențelor și cunoștințelor asistenților sociali locali despre relevanța proceselor globale, strategiile inovatoare de soluționare a problemelor sociale existente și de prevenire a apariției altora noi, de prognozare a evoluției proceselor sociale etc., determinând, totodată, ca prioritate pentru asistența socială internațională dezvoltarea democrației, realizarea drepturilor omului, prevenirea conflictelor, concilierea și solidaritatea prin intermediul integrării culturale globale [1, p.68].

Există diferite programe de asistență socială orientate spre pregătirea studenților pentru a activa în noile condiții ale globalizării. *L.Healy*, de exemplu, a identificat în SUA patru modele de curriculum la asistența socială internațională, acestea variind de la abordarea „conceptelor minime esențiale”, prin care toți studenții sunt familiarizați cu aspectele internaționale în cadrul unuia sau câtorva module, până la alegerea de către un grup de studenți a unui curs opțional de o „abordare comprehensivă”, prin care se urmărește internaționalizarea curriculumului în întregime [2, p.54].

R.J. Estes propune trei variante ale concepției programei de învățământ după obiectivele de utilizare a contextelor internaționale și multiculturalale. Este vorba despre: 1) *abordarea selectivă* care prevede focusarea pe contextul unei țări, luând în considerare particularitățile multiculturale ale populației ei; 2) *abordarea specializată* care presupune studierea mai aprofundată a contextelor internaționale ale inegalității, politicii sociale comparate și dezvoltării sociale internaționale în cadrul unei posibile specializări și practici de teren în alte țări; 3) *abordarea integrată* care semnifică în realitate o concentrare totală pe însușirea asistenței sociale internaționale, în cadrul căreia studenții sunt orientați din start spre desfășurarea activității profesionale în agenții internaționale din țară sau de peste hotare [3]. Este cert că doar o parte mică din studenții care vor studia asistența socială după asemenea programe pot avea șansa de a realiza stagiul de practică peste hotarele țării de baștină sau să lucreze în alte țări. Iată de ce, pentru majoritatea studenților (în special, din țările în curs de dezvoltare, inclusiv, din Republica Moldova), cele mai reale rămân a fi primele două tipuri de programe de studiere a dimensiunilor internaționale ale asistenței sociale.

Oricum, actualmente se simte nevoia ca toți asistenții sociali să posede cunoștințe despre dialectica local-globală a proceselor de globalizare, despre politicile de asigurare a bunăstării și relațiile interculturale. Un argument suplimentar la cele spuse ține și de tendințele crescânde ale mobilității profesionale. Toate acestea cer, desigur, ca ei să posede o pregătire similară, în corespundere cu anumite standarde comune, care ar permite recunoașterea cali-

ficărilor de la o țară la alta [4, p.371-375]. În alți termeni, numărul tot mai mare de asistenți sociali locali care pot fi atrași în activități ce depășesc cadrul național accentuează o dată în plus necesitatea revizuirii curriculumului universitar, care să fie completat cu un șir de discipline noi, cum ar fi: asistența socială internațională (care ar oferi cunoștințe suficiente despre diferențele culturale ale grupurilor etnice, despre potențialii beneficiari ai asistenței sociale și specificul lucrului în condițiile globalizării sub cele mai diverse aspecte), responsabilitatea socială corporatistă, asistența socială rurală, traficul de ființe umane, gerontologia socială, managementul de caz, inteligența emoțională în asistența socială etc. Pregătirea asistenților sociali trebuie să fie axată, de asemenea, și pe formarea capacităților de cercetare socială, de prognozare a evoluției proceselor economice, politice și sociale, ceea ce va permite să fie elaborate măsuri de prevenire a multor fenomene negative, urmate și de apariția unor noi categorii de beneficiari ai sistemului de asistență socială [5, p.22-23].

În ultimele decenii, se promovează insistent ideea unei conștiințe europene, integrării în Uniunea Europeană, inclusiv a învățământului etc., creându-se uneori impresia că în zilele noastre se vorbește chiar mai mult de europenizare decât de globalizare. Or, paralel cu globalizarea se dezvoltă un alt proces, desemnat de conceptul regionalizare, în cazul dat mai degrabă în sens continental, decât în sens național, ceea ce reprezintă însă o formă specifică de globalizare. În contextul celor spuse, se înscriu și eforturile depuse în ultimele două decenii în scopul constituirii unui Spațiu European comun în Învățământul Superior (SEIS), având la bază obiectivele Procesului de la Bologna. Asigurarea calității prevede, desigur, un set comun de standarde și norme orientative europene față de competențele profesionale ale viitorilor specialiști, dezvoltarea unui cadru național de calificări racordat la cel european etc. [6, p.144-161]. Standardizarea nu înseamnă însă lichidarea/ limitarea autonomiei universităților în elaborarea planurilor și a programelor de învățământ. Standardizarea presupune o echilibrare și, în consecință, obținerea unui rezultat adecvat cerințelor actuale și tendințelor dezvoltării social-economice a mediului intern, precum și a condițiilor integrării viitorilor specialiști pe plan extern.

Dezvoltarea asistenței sociale în cadrul formării spațiului educațional global presupune armonizarea standardelor și abordărilor științifice în activitatea didactică, elaborarea cerințelor comune față de specializările asistenților sociali, conținutul și volumul practicii de specialitate, introducerea în procesul de instruire a tehnologiilor înaintate, dezvoltarea învățământului continuu, la distanță etc. O etapă importantă în promovarea asistenței sociale ca profesie cu dimensiuni internaționale, susceptibilă să răspundă provocărilor globalizării, ține de elaborarea **Standardelor globale pentru educația și formarea profesiei de asistent social** (*Global Standards for the Education and Training of the Social Work Profession*), care au fost aprobate la Congresul comun al Federației Internaționale a Asistenților Sociali și a Asociației Internaționale a Școlilor de Asistență Socială din 2004 (Adelaide, Australia). Scopul principal al Stan-

dardelor globale... este de a reflecta idealurile, spre care ar trebui să tindă școlile de asistență socială, pentru a asigura un nivel intelectual înalt al învățământului în acest domeniu, pentru a spori instruirea și practica asistenților sociali la nivel global, prin intermediul dezvoltării practicilor internaționale și interregionale. Este nevoie așadar de o îmbinare dialectică a universalului și particularului/singularului/localului, de recunoașterea principiului abordării concrete în asistența socială. Numai pe o asemenea cale va deveni posibil un schimb benefic de experiență, stabilirea acțiunilor comune în soluționarea problemelor sociale globale, care își păstrează în fiecare țară specificul local.

Printre principiile instruirii puse la baza „*Standardelor globale...*” se numără: continuitatea în formarea cunoștințelor, deprinderilor, competențelor; legătura programelor de învățământ cu necesitățile dezvoltării locale; corespunderea programelor de învățământ sarcinilor profesionale naționale, regionale, internaționale; contextualitatea – reflectarea tuturor contextelor (politic, economic, cultural, ecologic, global) în care funcționează asistența socială, ceea ce asigură o abordare de perspectivă integrativă față de asistența socială ca profesie globală; specializarea – acordarea calificării concrete; legătura activității de instruire cu cea practică; dezvoltarea gândirii critice; dialectica componentelor universale și regionale.

Aceste principii demonstrează că organizarea învățământului în asistența socială a suportat o evoluție specifică, probând diverse modele: de la paradigma tradițională de studiere, axată pe însușirea teoriei – la învățământul axat pe necesitățile studentului, în care teoria a fost privită ca mijloc de rezolvare a problemelor practice, iar apoi – la modelul de instruire centrat pe dezvoltarea competențelor profesionale, prin care se înțeleg anumite cunoștințe, deprinderi și orientări valorice, necesare pentru soluționarea sarcinilor profesionale dintr-un anumit domeniu al asistenței sociale. Un rol important în formarea competențelor profesionale este atribuit *instruirii practice*, calitatea căreia ține de stabilirea relațiilor de parteneriat între instituțiile de învățământ și agențiile-baze de practică, de asemenea și între utilizatorii serviciilor sociale, care vor aprecia activitățile studenților la finisarea stagiilor de practică.

Referințe:

1. BULGARU, M. *Asistența socială în contextul globalizării*. Chișinău: CEP USM, 2012.
2. HEALY, L. *International Social Work: Professional Action in an Interdependent World*. New York and Oxford: Oxford University Press, 2001.
3. ESTES, R.J. Internationalizing Social Work Education. In: PRAXIS. *Resources for Social and Economic Development*, 1999. [Accesat 22.05-2013] Disponibil: <http://www.sp2.upenn.edu/~restes/praxis.html>.
4. LYONS, K. Globalization and Social Work: International and Local Implication. In: *The British Journal of Social Work*, 2006.
5. BUZDUCEA, D. *Sisteme moderne de asistență socială. Tendințe globale și practici locale*. Iași: Polirom, 2009. ISBN 978-973-46-1332-8.
6. BULGARU, M. European Standards in Education of Social Workers. Experience of a Project in The Republic Moldova. În: *Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași*. Tom IV, nr.1/2011. Sociologie și Asistență Socială.